

ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ У ГИМНАЗИЈИ ЗАЈЕЧАР ЗА ШКОЛСКУ 2023/2024.ГОДИНУ

Поштовани ученици и родитељи / стараоци,

Ученици који ће од септембра 2023.г похађати први разред, поред обавезних предмета, другог страног језика и грађанског васпитања / верске наставе, у свом разредном програму имају још и **изборне програме**.

Док су прва два (страни језик и грађанско васпитање / верска настава) већ познати од основне школе, циљ оних последњих – **два изборна програма** – је да се током гимназијског школовања успоставе везе међу дисциплинама, помогне професионална оријентација и олакша развој тзв. међупредметних знања и вештина ученика, као што су: комуникација, сарадња, коришћење савремених информационо-комуникацијских технологија, критичко промишљање, пројектни рад, медијска, естетска и еколошка култура и сл. **Изборни програми** заступљени су на средњошколском нивоу једино у гимназији и подразумевају активан допринос ученика у групном раду, дискусији, теренском истраживању, презентацији открића. У првом и другом разреду изборни програми остварују се са по једним часом недељно, а у трећем разреду са по два часа недељно. Успех ученика у **изборним програмима** изражава се бројчаном оценом.

Гимназија Зајечар нуди четири предмета у оквиру изборних пакета а ученици се приликом уписа индивидуално опредељују за **два изборна програма**. Настојаћемо да организујемо наставу у што већој сагласности са избором ученика, уважавајући и услове у школи (организација рада, кадар, техника, простор).

Следи представљање предмета.

1. Језик, медији и култура

Циљ овог изборног програма је да допринесе унапређивању комуникацијских вештина, развоју медијске културе и усвајању културних образаца који ће ученику омогућити сналажење у савременом свету, изградњу културног идентитета и даљи професионални развој. Кључни појмови у програму су: јавни наступ, медији и медијске поруке, манипулација, вредности. Ученици имају прилику да користећи свакодневно искуство корисника медијског садржаја добро упознају правила јавног говора, значење појма „лажне вести“, однос креатора и примаоца медијских порука, сензационализам, функције медијских сервиса итд.

ИСХОДИ На крају првог разреда ученик ће бити у стању да:	ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – разликује успешан од неуспешног јавног наступа; – препознаје говор тела у јавним наступима; – разматра јавни наступ са становишта утицаја који говорник жели да постигне; – препознаје елементе манипулације у јавном наступу и критички се према њима поставља; – демонстрира правила успешног јавног наступа;	ЈАВНИ НАСТУП	Увод у програм. Шта јавни наступ чини успешним? Савети за успешан јавни наступ. Вербална и невербална комуникација у јавним наступима. Асертивна комуникација. Израз и стил говорника. Савремене технике у јавним наступима. Ефекат светлости и звука на убедљивост наступа. Познати говорници данашњице. Јавни наступи у медијима. Моћ утицаја на слушаоце јавног наступа. Манипулација. Мотивациони говорници. Конфронтирање, сукоб мишљења, заговарање и преговарање у јавним наступима. Јавни наступи некад и сад. Познати говорници у прошлости. Дикција, естетика и култура у јавним наступима. Трема у јавним наступима и начин њеног превазилажења.
<ul style="list-style-type: none"> – критички се односи према медијским садржајима, разликује чињенице од интерпретације; – бира медијске садржаје руководећи се њиховим квалитетом и сопственим потребама;	КРЕАТОРИ И ПРИМАОЦИ МЕДИЈСКИХ ПОРУКА	Медији као средство информисања, образовања, забаве, ширења културе, манипулације. Представљање деце и младих у медијима, њихова употреба и злоупотреба. Медијске поруке. Стереотипи. Дискриминација. Лажне вести. Манипулација.

<ul style="list-style-type: none"> – изражава негативан став према препознатим примерима медијске некултуре и злоупотребе медија; – одговорно креира и шаље поруке посредством медија; – препозна примере угрожавања права на слободу говора и примере угрожавања приватности људи; – разликује моћи и ограничења различитих медија; – предвиђа даљи развој медија, његове предности и опасности; 		<p>Сензационализам у медијима. Угрожавање приватности људи ради добијања ексклузивних вести. Култура и некултура у медијима.</p> <p>Говор мржње у медијима.</p> <p>Слобода говора – употреба и злоупотреба, законска регулатива.</p> <p>Креирање медијског садржаја. Одговорност и моралност.</p> <p>Моћ утицаја и ограничења различитих медија.</p> <p>Медији – фактор формирања или праћења укуса јавности?</p> <p>Будућност медија.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – упореди различите вредносне категорије, одабере прихватљиву и образложи избор; – издвоји комерцијалне садржаје који обликују ставове/вредности, препозна скривена значења и критички их испита упоређујући их са другим изворима; – вреднује културне догађаје, самостално из одабира и посећује. 	<p>ВРЕДНОСТИ</p>	<p>Шта означава култура: начин облачења људи, обичаје, породични живот, обрасце провођења слободног времена, начине рада и стварања, религијске обреде? Примери друштва/културе: британско, немачко, јапанско, латиноамеричко...</p> <p>Вредности и вредносни судови(добро – лоше; добро – зло; лепо – ружно; свето – световно; корисно – штетно; пријатно – непријатно; тачно – нетачно; успешно – неуспешно; истинито – лажно; пристојно – непристојно; уметничко – неуметничко.</p> <p>Комерцијални садржаји у различитим медијима (рекламе, скривене поруке, поруке које су намењене емоцијама, пласирање робе, садржаја, стилова живота, идеја), скривене поруке у свакодневном животу; вредновање порука уз помоћ различитих извора.</p> <p>Вредности у култури. Кич и шунд, са становишта ученика.</p>

2. Здравље и спорт

Циљ овог изборног програма је да ученици развију знање и навике да чувају и унапређују телесно и ментално здравље. Ученици уче о улози физичке активности, о чувању репродуктивног здравља, о правилној исхрани, вежбању, рекреацији, као и о негативним утицајима психоактивних супстанци, енергетских стимулатива и суплемената по здравље људи. Посебно се васпитава отпорност спортиста и рекреативаца у односу на хемијска средства и хормонске препарате.

ИСХОДИ На крају свих модула ученик ће бити у стању да:	МОДУЛИ	ТЕМЕ
<ul style="list-style-type: none"> – учествује у доношењу правила понашања у групи; – доведе у везу деловање психоактивних супстанци на физичко и ментално стање особе са појавом зависности и тешкоћама одвикавања; – препозна и одупре се притиску средине да користи цигарете, алкохол, дрогу; – аргументовано дискутује о манипулацији младима да користе психоактивне супстанце, утицају медија на формирање идеала физичког изгледа, физичким активностима, спорту и рекреацији и начину исхране; – препознаје одговорност државе, школа, медија и спортских клубова у сузбијању коришћења психоактивних супстанци код младих; – илуструје примером значај спортско-рекреативних активности у превенцији зависности и њеном превазилажењу; – доведе у везу добробити редовне физичке активности саразличитим аспектима зрелости; – препозна утицај физичких активности на доживљај 	СПОРТ И ПСИХОАКТИВНЕ СУПСТАНЦЕ	9. Увод у програм. 10. Како делују психоактивне супстанце на организам младих? 11. Поводи и разлози за почетак употребе дувана. 12. Утицај дувана на физичке способности. 13. Истине и заблуде о алкохолу. 14. Спортски резултат, алкохол и кофеин. 15. Отворен, вербални, прикривени, неизговорени притисак средине на употребу психоактивних супстанци и могући одговори на њега. 16. Утицај физичког вежбања на одвикавање од психоактивних супстанци. 17. Спортско-рекреативне активности као вид превенције злоупотребе психоактивних супстанци и помоћ у процесу одвикавања. 18. Моћ и одговорност државе, медија и спортских клубова у заштити младих од злоупотребе психоактивних супстанци. 19. Спортисти и изазови допинга. Професионални спорт и здравље - цена притиска да се постигне врхунски спортски резултат. 20. Спортске активности и полна, емоционална и социјална зрелост. 21. Медији и њихова улога у формирању идеала физичког изгледа младих данас.
	ФИЗИЧКА АКТИВНОСТ И РЕПРОДУКТИВНО ЗДРАВЉЕ	

<p>сопственог тела и развој самопоуздања;</p> <ul style="list-style-type: none"> – доведе у везу утицај физичког вежбања на поједине хормоне; – повезује физичко вежбање са репродуктивним здрављем и стерилитетом; – наведе принципе правилне исхране и примењује их у свом свакодневном животу; – препознаје ризике неодговарајућих дијета и не примењује их; – разликује специфичности вежбања у спорту и ван спорта и планира сопствене физичке активности у складу са потребама, могућностима и интересовањима; – критички процени и одбере поуздане информације о програмима вежбања, опоравка и исхране; – одабере призводе који одговарају његовим физичким и умним напорима. 		<p>22.Физичка активност, задовољство сопственим телом и интимност.</p> <p>23.Како спортско рекреативне активности делују на наше хормоне?</p> <p>24.Повезаност физичког вежбања и спортско-рекреативних активности са самопоуздањем.</p> <p>25.Врсте физичких активности и њихов утицај на репродуктивно здравље.</p> <p>26.Претерано вежбање и проблем стерилитета.</p>
	<p>ПРАВИЛНА ИСХРАНА И ФИЗИЧКО ВЕЖБАЊЕ У СПОРТУ И РЕКРЕАЦИЈИ</p>	<p>27.Телесна маса, структура тела, индекс телесне масе, базални метаболизам.</p> <p>28.Принципи здраве исхране.</p> <p>29.Исхрана младих – намирнице које су према саставу, енергетској вредности и значају неопходне за физичке и умне напоре.</p> <p>30.Утицај медија на избор програма физичког вежбања исуплемената-додатака исхрани.</p> <p>31.Претерана мршавост и гојазност – ризици и компликације по здравље.</p> <p>32.Дијете и физичко вежбање – врсте, сврха, последице.</p> <p>33.Поуздани и непоуздани извори информација о физичком вежбању.</p> <p>34.Спорт и рекреација као ефикасан начин за регулацију телесне тежине.</p> <p>35.Сличности и разлике у исхрани и физичком вежбању у спорту и рекреацији.</p> <p>36.Најчешћи програми вежбања, опоравка које млади бирају и исхрана– врсте, предности и недостаци.</p> <p>37.Идеал физичког изгледа, спорт и рекреација и начин исхране некад и сад.</p> <p>38.Најчешће заблуде у вези са исхраном и физичким активностима.</p> <p>39.Како се млади информишу о здравим животним навикама?</p>

3. Уметност и дизајн

Кроз истраживање уметности као стваралачке делатности ученици развијају осетљивост за естетику, креативност, изражавање у различитим медијима, као и укљученост у културни и уметнички живот заједнице. Модул „инспирација“ разрађује феномене мотивације, извора и подстицаја креативног стварања, док се модул „обједињене уметности“ бави мјузиклом, уметношћу оглашавања, спектаклом, уметничким пројектом.

ИСХОДИ По завршетку првог разреда ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – користи одабрану информацију као подстицај за стваралачки рад; – презентује идеју, примере или рад према договореним критеријумима; – учествује у осмишљавању, планирању и реализацији једноставног пројекта; – презентује идеју, примере или рад према договореним критеријумима.	ИНСПИРАЦИЈА	Уметничка дела као инспирација. Природа као инспирација. Модни трендови. Стилови у уметности.
	ОБЈЕДИЊЕНЕ УМЕТНОСТИ	Спектакл. Мјузикл. Уметност оглашавања. Уметнички пројекти у Србији.

4. Примењене науке

Циљ учења изборног програма *Примењене науке* је да допринесе развоју научне и технолошке компетенције ученика, тј. развоју научног погледа на свет, система вредности и способности потребних за одговорну улогу у друштву и даљи лични и професионални развој. Кључне речи: научни метод, примењене науке, научник/истраживач/проналазач, технологија, иновације, животна средина

ИСХОДИ По завршетку првог разреда ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – образложи мотив избора програма, учествује у доношењу правила понашања у групи и поштује договорена правила; – разликује фундаменталне и примењене науке; – тумачи резултате научних истраживања са различитих аспеката; – процењује значај зелених принципа у оквиру нових научних и технолошких достигнућаи утицај науке на свакодневни живот; – изрази јасне ставове о важности науке и технологије, значају иновација, континуираном, доживотном учењу и важности сопственог утицаја на будућност развоја друштва; – посматра/мери и идентификује својства/особине објекта истраживања; – прикупи, одабере и обради информацијерелевантне за истраживање, користећи ИКТ; – прикаже резултате истраживања;	УВОД У ИСТРАЖИВАЊЕ	Израда модела „зелена кућа“. Соларни панел. Израда прототипова полупропустљивих мембрана. Човек и клима. Фундаменталне и примењене науке, мултидисциплинарни приступ науци. Образовање као примењена наука. Наука и технологија у свакодневном животу. „Зелени принципи” у савременој науци. Открића која су променила свет. Занимљивиексперименти.
<ul style="list-style-type: none"> – образложи избор теме/идеје пројекта; – дизајнира и реализује пројекат одговорно се односећи према себи, сарадницима и животној средини; – представи резултате/производ; – критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи.	МОЈ ПРОЈЕКАТ	Самостална/групна израда пројекта на одабрану тему

